

2. Чому варто інвестувати в Україну. URL: <https://eba.com.ua/chomu-varto-investuvaty-v-ukrayinu/>

3. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/index.amp>

4. Україна має шанси збудувати нову післявоєнну енергетичну систему та залучити великі інвестиції в електроенергетику. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/ukrayina-maye-shansi-zbuduvati-novu-pislyavoyennu-energetichnu-sistemu-ta-zaluchiti-veliki-investicziyi-v-elektroenergetiku/>

5. Драчук, Ю. З., Яворська, М. К., & Зеркаль, А. В. (2023). Аспекти розвитку нової енергетичної стратегії в Україні: європейський досвід використання розподіленої генерації. ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСНИК ДОНБАСУ, 1 (71), 36–46. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1\(71\)-36-46](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2023-1(71)-36-46).

ЦИФРОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Черкашина Ю.В., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.М. Таран**
Державний біотехнологічний університет

Сталий розвиток територій будь-якого рівня – глобального, національного чи субрегіонального залежить від низки факторів і, зокрема, стану економіки, сучасних підходів до управління громадою, застосування новітніх інноваційних технологій. При цьому, цифровізація є вимогою часу та обумовлена завданнями і цілями головної реформи державного управління. Цифрова трансформація регіонів зазначена серед пріоритетних цілей, визначених у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки [1]. Цифрова трансформація суспільства і викликані нею зміни в організації влади суттєво вплинули на розвиток територіальних громад, що утворились у процесі децентралізації влади в Україні.

Цифровізація є процесом використання технологій та інформаційних систем для покращання та ефективності різних сфер життя. Процес цифровізації має суттєвий вплив на сталий розвиток громад, що є одним з ключових питань для забезпечення їх спроможності. Зміни в технологічному середовищі надають багато можливостей для розвитку інфраструктури та підвищення ефективності процесів. Нові технології допомагають громадам покращити доступ до інформації та надавати мешканцям країни та доступніші послуги. Цифрові інструменти, такі як веб-сайти та мобільні додатки, допомагають полегшити спілкування між місцевим

населенням і владою. У зв'язку з цим цифровізація сприяє розвитку інформаційного суспільства громади, надаючи жителям інформацію, необхідну для прийняття обґрунтованих рішень [2].

Міністерство цифрової трансформації ставило наступні цілі до 2024 року [3]: 100 % публічних послуг мають бути доступні громадянам та бізнесу онлайн; 95 % транспортної інфраструктури, населених пунктів та їхні соціальні об'єкти мають мати доступ до високошвидкісного Інтернету; 6 млн. українців мають бути залучені до програми розвитку цифрових навичок; доля ІТ-продукту у ВВП країни має складати не менше 10 %.

Позитивними сторонами цифрової спроможності територіальних громад є [4, с.73-74]: 1) широке використання сучасних інформаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності; 2) можливість прийняття ефективних управлінських рішень (збирати та зберігати статистику за багато років, аналізувати дані, за якими можна відразу спланувати дії й оперативно відреагувати на виклики громади); 3) виявлення кращих практик (враховуючи дані з попередніх років, наявність прогнозів на наступні періоди дає можливість скласти план дій для отримання оптимально ефективного результату); 4) можливість обміну уніфікованими документами; 5) зменшення корупційних ризиків на всіх рівнях і за всіма напрямками (громадяни не спілкуються безпосередньо з представниками влади, а отримують послуги онлайн);

6) процес контролю і прозорості (в управлінні й аналізі прийнятих рішень).

Отож, посилення цифрової спроможності територіальної громади означає процес створення електронних сервісів для більш ефективних управлінських рішень та надання якісних послуг в середині територіальної громади та перетворення їх у прогресивні «цифрові» громади [5]. Поняття «цифрова» громада використовується в якості узагальненого визначення організації управління органів місцевої влади на основі процесів і механізмів цифровізації [6, с.132]. «Цифрову» громаду складають громадяни, які розуміють важливість впровадження цифрових технологій та інновацій, що полегшують життя покращують і розвивають громаду. Це постійна взаємодія між органами влади і мешканцями, яка сприяє визначенню пріоритетів розвитку та вирішенню проблем. Роль цифрових технологій та інструментів полягає в тому щоб зробити цей процес простішим та доступнішим.

Основні аспекти цифровізації територіальної громади засновані на принципах концепції Good Governance, зокрема [7, с.141-142; 8, с.15-16]: 1) залучення громади до ухвалення важливих рішень (безпосередньо, та опосередкованою за допомогою легітимізованих посередницьких інституцій); 2) відкритість і прозорість (передбачає забезпечення публічного доступу до інформації та сприяє розумінню того, як здійснюється діяльність в територіальній громаді. Інформація щодо рішень, реалізацію політики та результати, є доступною з можливістю постійного використання); 3) підзвітність (всі учасники процесу прийняття рішень, колективні та індивідуальні, несуть відповідальність за власні рішення); 4) інноваційність та відкритість до змін (передбачає забезпечення отримання переваг від нових рішень та кращих практик, а саме існує готовність реалізовувати пілотні та випробовувати нові програми і вивчати досвід інших); 5) зворотний зв'язок, чутливість (забезпечення задоволеності законних очікувань та потреб територіальної громади – завдання, правила, структури та процедури пристосовані до законних очікувань та потреб територіальної громади); 6) ефективне управління фінансами (для забезпечення раціонального та продуктивного використання ресурсів держави і територіальної громади); 7) доступність та ефективність муніципалітету, його готовність до консенсусу з громадою та здатність «почути кожного» (принцип ефективності та результативності характеризує найбільш ефективне використання ресурсів щодо задоволення потреб територіальної громади).

Інформаційні джерела

1. Коваленко, С.В. (2022). Розвиток територій на засадах цифровізації. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування, (5). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2022-5-02-04>

2. Пасмор Ю. В. Цифрова трансформація науки – драйвер сталого розвитку. Сорокові економіко-правові дискусії : міжнар. наук.-практ. Інтернет конф., 24 верес. 2019 р. Львів, 2019. С. 54–57.

3. Liga.net. План розвитку digital-економіки. Документ URL: <https://tech.liga.net/technology/article/tsifrovaya-zeukraina-plan-razvitiya-digital-ekonomikidokument>

4. Литвин Н. А., Крупнова Л. В. (2020) Діджиталізація як засіб підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо надання електронних послуг. Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал, vol. (2), pp. 69 – 75.

5. Як створити громаду у смартфоні?: необхідні інгредієнти. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12600?page=3> (Accessed 29 May 2021).

6. Квітка С., Новіченко Н., Гусаревич Н., Піскоха Н., Бардах О. Демошенко Г. (2020) Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. Аспекти публічного управління, vol. 8(4), pp. 129–146.

7. Гук А. (2018) Бенчмаркінг доброго врядування: практичний посібник. Київ: ТОВ «Видавництво «Юстон», 60 с.

8. Шаульська Г.М. (2019) Принципи «належного врядування»: перспективи впровадження в Україні. Держава та регіони: державне управління, vol. 2 (66), pp.140 – 143.

9. Kashchena N, Nesterenko I. Digitalization of the innovative development management information service of the enterprise. Mechanisms for ensuring innovative development of entrepreneurship. Monograph. Tallinn: Teadmus OÜ, 2022. P. 238-254 URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/31559>

РОЛЬ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ У ФОРМУВАННІ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ КРАЇНИ

Шавурська О.В., канд. екон. наук
Житомирський інститут ПрАТ «ВНЗ
«Міжрегіональна академія управління персоналом»

Податки та збори є визначальним джерелом доходів бюджету і значимість їх у динаміці абсолютних показників продовжує зростати. За офіційними даними Міністерства фінансів України доходи зведеного бюджету України в 2022 році досягли 2196273,3 млн. грн., що на 53430,6 млн. грн. перевищує показник за 2021 рік [1]. До державного бюджету в 2022 році надійшло 698,7 млрд. грн., що на 7,2 % більше ніж в 2021 році. До місцевих бюджетів – 392,7 млрд. грн., що на 51,5 млрд грн. (15,1 %) більше ніж у 2021 році [1]. Тобто, незважаючи на війну в Україні, платники податків продовжували нараховувати та сплачувати податки.

Сутність податків проявляється у їх функціях (табл. 1).

Отже, податки є не тільки правовою, а, насамперед, економічною категорією. Через податки держава вилучає частину чистого доходу суб'єктів господарювання, доходів населення та розподіляє їх відповідно з економічними, політичними та соціальними потребами суспільства.

На рис. 1 проаналізовані доходи, які надійшли до зведеного бюджету України за 2017-2022 роки.